

ostajali bado narodu v hvaležnem spominu, kakor smo to letos videli, ko so Slovenci svečano obhajali spomin Kopitarjev in Stanko Vrazov!

V državnem zboru smo pričakovali rešilnih dejanj v gospodarstvenem in narodnem oziru. Upanje se nam ni dopolnilo. Vkljub temu pa smemo zadovoljni biti. Narodna-konservativna stranka je se v njem pod vodstvom grofa Hohenwarta vidno ukrepila. Odbila je vse napade liberalcev, to pa še v največjo sramoto in uničenje prevzete ove stranke. Stremajer in njegovi tovarši so morali zapustiti ministerske stole. Ravno sedaj so svitli cesar na predlog grofa Taaffeja v gosposko zbornico pozvali več gospodov, ki bodo tudi ondi nemško-liberalno stranko Schmerlingovo tiščali v menjšino. Tako so tedaj vse zapreke odpravljene in pot je vglajena za postarodajalstvo v prav avstrijskem, narodno-konservativnem smislu. V tem oziru je l. 1880 velevažno. Avstrija stoji na pragu nove, in ako Bog da in sreča junaška — boljše, srečnejše bodočnosti.

Nemški in romanski narodi kaj grdo preganjajo sv. katoliško Cerkvo, svojo največjo dobrotnico. V Bismarkovej Nemčiji, v Belgiji, na Francoskem, Italijanskem preseđa ljudem nebeski kruh božjih resnic in milostij, kateri lomi v tolikej obilici sv. katoliška Cerkva. Zato pa propadajo ubogi ovi narodi v oblast Judov in freimaurerjev, ki strastno delajo na razkristijanjenje ljudi! Toda glejte čudo! V istem hipu, ko zapadni narodi evropski nehvaležno hrbet kažejo sv. Cerkvi, obrača se njeni najvišji pastir, rimski papež, k — Slovonom! Uže okrožnica papeža Leona XIII. o socialistih zavzela je ves svet, tudi slovanski tako, da je bila na povelje ruskega carja ljudstvu predčitana po razkolniških duhovnikih. Prav pretresla pa je ves velikanski narod slovanski okrožnica papeževa, v katerej je bil hvaležni spomin na slovanska apostola sv. Cirila in Metoda obnovljen in den 5. julija kot praznik vesoljne Cerkvi ukazan. Slovanski škofje so se za okrožnico zahvalili, med njimi tudi jugoslovanski rodoljub, škof Strosmajer. Te dni so mu papež Leon XIII. doposlali po kardinalu Nini pismo. V njem pravijo vidni namestnik Kristusov na zemlji: „želimo pristrčno, da se med Slovani širi sv. katoliška vera. Slovani imajo bodočnost v Evropi pa tudi v Aziji veliko invažno nalogo. Upamo, da se bode usmiljeni Bog slovanskega rodú posluževal v večjo slavo svoje sv. Cerkve!“ Slovani so premagali in potlačili tatarsko, mongolsko in turško silo. Sedaj jih kliče najvišji pastir sv. katoliške Cerkve k sebi in na velikansko delo, da se pokristijanijo brezštevilni narodi širne Azije. Tudi v tem oziru stopili smo l. 1880 na prag čudovitej bodočnosti!

S tem sklene „Slov. Gospodar“ svoj 14. tečaj, izreka pristrčno zahvalo vsem podpornikom in dopisateljem ter želi vsem veselo novo leto!

Slovenec, posebno po mestih in trgih živim nekaj o štetji ljudij!

Kaj pomenja rubrika številnim polam vpisana: občejavni jezik (Umgangssprache)?

Pri štetji ljudstva bode moral vsak posamezen človek ali sam v številne pole zapisati kaki je njegov občejavni jezik ali „Umgangssprache“, ali pa dati vladnemu komisarju na to vprašanje pravi in resnični odgovor. Če bode vprašan Nемец, kaki je njegov občejavni jezik, bode gotovo odgovoril da je to nemški jezik. Poljak poreče, da je poljski, Lah da je laški in mi Slovenci moramo vsakako podobno po resnici in pravici povedati, da je naš občejavni jezik, slovenski jezik. Na to moramo biti pozorni in tega ne smemo pozabiti posebno tam, kjer smo Slovenci ali v svojem poklici, bodi si v obrtniji ali v uradu, prisiljeni se poleg slovenskega jezika tudi nemškega posluževati. Tako se godi posebno v mestih in okrajih, kjer živimo z Nемci vkup, v krajih z nemškim in slovenskim prebivalstvom, tedaj tam, kder Nемci ne znajo slovenski in si mi Slovenci pomagamo z nemškim jezikom.

Ali vendar če smo se tudi posluževali nemškega jezika kedar- in kderkoli, ostanemo še vedno Slovenci, zato spadamo še vedno neprestano k našemu narodu slovenskemu in k narodnosti slovenski. In tedaj je naš slovenski jezik naš občejavni jezik. Naš materni jezik je naš slovenski jezik. In ta naš slovenski jezik zapišimo ali si ga dajmo zapisati od uradnih pooblaščenecv v popisne pole za naš občejavni jezik, za našo „Umgangssprache“.

To pravimo in navajamo zlasti našim slovenskim rojakom, kateri živijo med nemškim prebivalstvom zaradi resnice in svaritve, da bi se ne dali prevariti ali pregovoriti od kogar koli, ko bi kdo to poskušal. Po postavi je ostro prepovedano, da bi popisovavni komisar delal kak pritisk ali vplival na tistega, ktereга vpraša po njegovem občejavnem jeziku. Po tej zapovedi ove postave ima vsak izmed nas polno pravico svoj materni jezik oznaniti za svoj občejavni jezik.

Poglavitno pa mora vsak izmed nas že zaradi tega za svoj občejavni jezik pripoznati slovenski jezik, ker se bode po tem uradnem popisu ljudstva prihodnjič število določevalo: koliko, v katerem mestu ali katerem okraji živi Slovenec, kako je kde močna ktera narodnost. Zato se mi Slovenci pri popisovanji ljudstva ne samo moremo in smemo priznati k svojemu slovenskemu jeziku, ampak tudi moramo po svoji dolžnosti to storiti. Kajti, ko bi kde za svoj občejavni jezik, za svojo „Umgangssprache“ imenovali nemški jezik, bi s tem se izločili iz svojega slovenskega naroda in bi s tem prištevani bili k nemškej narodnosti. In kdo izmed nas bi

hotel kaj takega storiti, kdo izmed nas bi hotel zmanjševati število našega naroda in mu s tem prikrajševati njegove pravice, ktere mu po njegovem številu gredó!

Zato svoji k svojim! Slovenci k svojemu narodu se o prihodnjem številjenji ljudstva prigrasite, in povsodi in na vseh krajih — posebno pa v krajih z mešanim prebivalstvom slovenskim in nemškim. Naše geslo bodi: „Moj in moje rodbine občevavni jezik je slovenski jezik, moja in moje rodovine „Umgangssprache“ jeslovenska beseda! Jeden rodoljub.

Gospodarske stvari.

Prošnja zavoljo gruntnega davka.

V Gradci dne 19. dec. t. l. zbrani okrajni načelniki in srenjski predstojniki sklenoli so državnemu zboru doposlali sledečo prošnjo:

Visoka zbornica poslancev! Iz uravnave centralne komisije na Dunaji smo poizvedeli, da hočejo dosedanji znesek gruntne dače na Štajerskem pozvišati blizu za $\frac{1}{2}$ milijona goldinarjev. Med tem ko drugim jako rodovitnim deželam z novo uravnavo gruntne dače zemljiščno dačo znižavajo ali vsaj blagovoljno prejšnjo krivo razdelitev popravljajo, nameravajo zlasti našo Štajersko posebno močno in občutljivo zadeti. Več let imamo slabe letine, zadevajo nas zaporedom vremenske in druge nesreče. Vsled tega so gospodarstvene razmere pri nas jako žalostne vkljub vsej marljivosti in izvrstnosti kmetskega prebivalstva. Ako nam sedaj brezobzirno še večjo dačo naložijo, tedaj moramo reči: ovega novega bremena štajerski zemljiščni posestniki prenašati nikakor ne moremo: prišli bi vsi na nič.

Bodi temu kriv kdor hoče, da so se čisti dohodki zemljišč na Štajerskem tako visoko velenili. Vendar to povdarjamo, da se pri nastavljenji nikakor ni gledalo prav in pravično na razmere v našej deželi. Deset slabih letin smo prestali. Vrhu tega je posestnik zemljišča, od ktere ga bi sedaj imel večji davek plačevati, ves ubožan, nima več dovolj kruha za sebe in za svojo rodbino. Po več let uže vinske gorice niti do polovice potroškov za delo ne vračajo. Nekdaj bogati gozdi so posekani in dajejo sedaj uže težko toliko, da se delo za spravlanje lesa poplača in potrebnega denarja dobi za državne in deželne davke. Pogoste toče, hude povodnji uničavajo od leta do leta velik del onih pridelkov, katerih je se posestnik bil nadejal. Zastonj pričakujejo obrtniki in gruntni posestniki boljših letin; naša železna obrtnija močno hira, vse propada. Po vsej deželi je pomanjkanje.

Dajmo, da nastopijo sedaj dobre letine. Ali to ne boče kmalu posestnikom na noge pomagalo. Preveč so zadolženi. Ob enem pada njihovim pri-

delkom cena vedno bolj, to pa zarad tega, ker iz Amerike in iz Ogerske prelehko k nam dovažajo svoje pridelke in našim ceno gubijo; ogerska vina, ogersko zruje spodriva naše pridelke in ameriški proizvodi zaukazujejo ceno! Na tisoče posestev so uže v posilnih dražbah prodali, gotovi dokazi, kako hudo da se zemljiščnim posestnikom godi. Cena posestvom je strahovito pala, njih vrednost je za toliko manjša, za kolikor menje čistega dohodka dajejo. Pri posilnih dražbah pribajajo tako hude prikazni na dan, da pogosto še niti davkarja, ki ima vendar prednost pred drugimi vknjiženci, ne dobi vselej svojega dolga. To je dovolj znano. Menje znano pa je, da so kmetje svoje potrebe znatno skrčili. Mnogi uže silo trpijo, da le dače in davke zmorejo.

Visoka zbornica se naj toraj po razloženem osvedoči, da je čisti dohodek štajerskih zemljišč previsoko vceujen in da bi dežela morala gospodarstveno popolnem propasti, ako bi se njej brezusmiljeno nameravana večja gruntne dača naložila. Resničnost tega je dokazana uže s tem, da je deželni zbor štajerski prisiljen bil segnóti na indirektni davek, da pokrije vse deželne potroške.

Štajerska stori od nekdanj svojo dolžnost za državo zvesto in rada. Kri in imetje žrtvovala je za cesarja in državo vselej rada — naj toraj tudi država nekaj stori, naj jej ne uničuje obstanka, nje ne obлага više, kakor prenašati zamore. Prežalostna je osoda, ako vedno trpljenje za vsakdanji kruh nič druga ne čaka, nego beraška palica. Dače so uže sedaj neznosljive. Ako bodo pa še pomnožene, potem pride na tisoče posestev v dolgove in nesrečo. Deželno gospodarstvo postavljeno je v največjo nesrečo, ako njena podlaga t. j. kmetsko prebivalstvo uboža. Malo, morebiti nič, do sedaj ni storila država za deželo, ki brez lastne krivnje propada. Naj torej ne tirja, česar več ladati ne moremo.

Znaoč, da ima visoka zbornica poslancev nalog varovati koristi vseh dežel, prosimo prav nujno: visoka zbornica naj nikakor ne privoli, da bi se itak uže neznosljiva gruntne dača našej deželi pozvišala.

Kuniči ali pitovni zajci.

II. Koliko krme se kuničem mora polagati, to je zavisno od velikosti živali in pa od njihove jedičnosti. Orjaški kunič povžije na dan dobro 2 perišči žita, med tem ko ima ruski in angorski kunič $\frac{3}{2}$ perišča dosti. Druga plemena ne potrebujejo več nego 1 perišče. Juha se jim nareja iz pomij v kuhinji, v ktere se odpadki raznega sočivja, krompirja itd. vkuhajo. Ta juha nadomeštuje tudi pri mladih kuničih materno mleko. Starkam, ki dojjó, se pokladajo take reči, ktere mleko narejajo kakor: gosji oset, regrat, graborica, divja cikorija, pimpinela, povrtni komorač in druge take rastline. Petersilija se daje mladičem, ko so se odstavili. Koceni od zelja se morajo